

KAMU DÜZENİNE KARŞI İŞLENEN SUÇLARIN BİR ÖRNEĞİ OLARAK KÜTAHYA'DA MADDE BAĞIMLILIĞI¹²

Selami Erdoğan*

*DPÜ, İİBF, Kamu Yönetimi Bölümü, selami.erdogan@dpu.edu.tr.

Feyzullah Ünal**

**DPÜ, İİBF, Kamu Yönetimi Bölümü, Feyzullah.unal@dpu.edu.tr.

Yavuz Bozkurt***

***DPÜ, İİBF, Kamu Yönetimi Bölümü, yavuz.bozkurt@dpu.edu.tr.

Eray Acar****

****DPÜ, İİBF, Kamu Yönetimi Bölümü, eray.acar@dpu.edu.tr

Öz: Madde bağımlılığı hem dünyada hem Türkiye'de ciddi bir sosyal problem olarak ortaya çıkmıştır. Türkiye'de madde bağımlılığı, özellikle gençler arasında kamu düzenini tehdit eden ve aile facialarına yol açan bir unsur olmakta ve her geçen gün hızla yayılmaktadır. Bu durum aynı zamanda, kamu düzeni aleyhine işlenen bir suç olmakla beraber, diğer suçlarda da artışa neden olmaktadır.

Türkiye'de orta büyüklükteki bir il olan Kütahya ili de bu olumsuz durumdan etkilenmektedir. Kütahya'da gençler arasında böyle bir sorunun varlığı görülmektedir. Madde bağımlılığına yol açan faktörlere baktığımızda; ekonomik yetersizlik, eğitimin yetersizliği ve ailedeki sorunlar akla ilk gelen nedenlerdir.

Bu bağlamda, madde bağımlılığı probleminin çözümlenmesine yönelik atılacak adımlar, gerek bireysel olarak bağımlı kişilerin bireysel rehabilitasyonu, gerekse kamusal düzenin korunması ve geliştirilmesi anlamında önem arz etmektedir. Çalışmamızda, ağırlıklı olarak Kütahya'da “uyuşturucu madde kullanımı” incelenecek ve konu ile ilgili birtakım veriler değerlendirmeye tabi tutulacaktır.

Anahtar Kelimeler: Aile Dramı, Kütahya, Kamu Düzeni, Madde Bağımlılığı, Şiddet.

Jel Kodu: K00,K1

AS AN EXAMPLE OF OFFENSES AGAINST THE PUBLIC ORDER DRUG ADDICTION IN KÜTAHYA PROVINCE

Abstract: Substance addiction has emerged as a serious social problem both in the world and in Turkey. Substance dependence in Turkey is an element that threatens public order among young people and leads to family disasters and spreads rapidly

¹ Bu bildiri yukarıda ismi geçen, DPÜ, İİBF, Kamu Yönetimi Bölümü Öğretim üyelerince, BAP projesi (2016-54) olarak hazırlanmış olan çalışmadan üretilmiştir.

² Çalışma 10-12 Mayıs 2017 tarihinde Sırbistan / Belgrad'da ikincisi düzenlenen ICEBSS konferansında sözlü bildiri olarak sunulmuştur.

every day.. This is also a crime committed against public order, and it also causes an increase in other cases.

Kütahya province which is a medium-sized province in Turkey is also affected by this negative situation. It seems that there is such a problem among young people in Kütahya. There are many factors that lead to substance dependence. Economic inability, inadequacy of education, inadequacy of knowledge, problems in the family are the first reasons to come to mind.

In this context, the steps taken to resolve the problem of substance addiction are important both in terms of individual rehabilitation of the dependent individuals, and also of the protection and development of the social and public order In our study, substance abuse will be examined in Kütahya on the basis of these factors and a solution proposal will be presented.

Key Words: Family Tragedy, Kutahya, Public Order, Drug Addiction, Violence.

Jel Codes: K00,K1

GİRİŞ

Dünyada toplumlar modern çağ olarak nitelendirilen yeni bir dönemin içerisinde yaşamaktadırlar. Modernleşme pek çok bakımdan insan hayatını kolaylaştırmış olsa bile, bazı açılardan yeni sorunları da beraberinde getirmektedir. Bu sorunların en önemlilerinden birisi de “madde bağımlılığı” olarak ortaya çıkmaktadır. Kabaca, madde bağımlılığı; vücudun işlevlerini olumsuz yönde etkileyen maddelerin kullanılması, bundan zarar gördüğü halde bu maddelerin kullanımının bırakılmaması durumu olarak tanımlanmaktadır. Alkol ve uyuşturucu (opiyat-haşhaş) en yaygın madde kullanımları olarak göze çarpmaktadır (yesilay.org.tr, 2017).

Bağımlılığa yol açan nedenlere bakıldığında birden fazla faktör karşımıza çıkmaktadır. Bunların başlıcaları davranışsal, sosyal (aile ve okul), biyolojik ve genetik nedenlerdir (Karataşoğlu, 2013: 326). Son yıllarda tüm Avrupa ülkelerinde özellikle alkol ve yasadışı madde kullanımında bir artış gözlemlenmektedir. Daha da tehlike arz eden durum ise giderek kullanım yaşının düşmüş olmasıdır. Öte yandan, Türkiye’de madde kullanımı gelişmiş ülkelere göre daha düşük düzeylerde seyretmektedir. Ancak, Türkiye’nin nüfusu büyük oranda gençlerden oluşmaktadır ve madde bağımlılığı genelde gençler arasında yaygın olduğu için, Türkiye önemli risklerle karşı karşıya bulunmaktadır.

Dünyanın değişik ülkelerinde son yıllarda madde bağımlılığı ve onun zararlarını azaltmak amacıyla ciddi çalışmalar yürütülmektedir. Bu bağlamda, hükümetlerin bu sorunla baş edebilmek için daha fazla kaynak ayırıp çalışmalar yaptıklarına şahit olunmaktadır. Türkiye’de uyuşturucu kullanımı Avrupa ülkelerindeki kadar yaygın olmasa bile yine de ciddi boyutlara ulaşmış bulunmaktadır. Türkiye’de esrar kullanımının yaygınlığı diğer maddelere göre daha fazladır.

Kütahya özeline baktığımızda ise Avrupa geneli ve Türkiye genelinde en yaygın kullanılan uyuşturucu türü olan esrarın, Kütahya’da da benzer şekilde en ön sırada kullanılan madde olduğu görülmektedir. Kütahya’da uyuşturucu madde kullandığı tespit edilen, haklarında yasal işlem yapılıp ve adli kontrol şartıyla serbest bırakılan madde bağımlısı şahısların 18-25 yaş aralığında yoğunlaştığı gözlemlenmektedir.

1. MADDE BAĞIMLILIĞI VE UYUŞTURUCU MADDE OLGUSU

Madde kelimesi, tıbbi endikasyon haricinde kullanılmakta olan ilaçları ve birçok kimyasal maddeyi tanımlamak maksadıyla kullanılmaktadır. Alkol, sigara, opioidler (haşhaş), esrar, amfetaminler solunum yoluyla alınan uçucular bu kapsama giren maddelere örnek olarak gösterilmektedirler (Karataşoğlu, 2013: 321).

Dünyada ve ülkemizde en büyük riski oluşturan madde uyuşturucu olarak karşımıza çıkmaktadır. Belirli dozda alındığında kişinin sinir sistemi üzerinde etkide bulunan akli, fiziki ve psikolojik dengesini bozan, ekonomik ve sosyal çöküntüye sebep olan, alışkanlık ve bağımlılık yapan, kanunların kullanılmasını, bulundurulmasını ve satışını yasakladığı, narkotik ve psikotrop sözcükleriyle de tanımlanan maddelere uyuşturucu madde denilmektedir. Bu bağlamda, uyuşturucu maddeler elde edildiği kaynağa göre doğal (tabii) ve sentetik olma üzere ikiye ayrılmaktadır. Tabii uyuşturucular olarak; afyon, morfin, eroin gibi maddeler gösterilmekte iken, kannabionid (bonzai), extacy, captagon, barbitüratlar, transkilizanlar, sedatifler sentetik uyuşturucular arasında yer almaktadır (Gümrük ve Ticaret Bakanlığı, 2016: 13-14).

Son yıllarda sentetik uyuşturucu kullanımının hızlı bir artış eğilimi içerisinde olduğu düşünülmektedir. 2016 yılında yayınlanan dünya uyuşturucu raporuna göre, 2009 yılında ele geçirilen ekstacy miktarı 4-5 ton civarında iken bunun 2014 yılına gelindiğinde 9 tona çıktığı görülmektedir (yesilay.org.tr 27.06.2016).

Öte yandan, Dünya Sağlık Örgütü'nün verilerine göre dünyada ve ülkemizde en çok kullanılan maddenin esrar olduğu anlaşılmaktadır. Ancak Türkiye'de tedavi için başvuran hastalar göz önüne alındığında bunların alkol ve opiyat bağımlısı hastalara göre daha az olduğu görülmektedir. Tedavi başvuruları arasında esrar kullanıcılarının oranının düşük olduğu sonucu ortaya çıkmaktadır (Asan, Tıkır, Okay, Göka; 2015: 4). Yapılan istatistikler ortaya koymaktadır ki uyuşturucu madde kullanımı daha ziyade erkekler, gençler ve hiç evlenmemiş kişiler arasında daha yaygın olarak görülmektedir. Özellikle sentetik kannabinoid kullanımının çok hızlı bir şekilde yükseliş eğiliminde olduğu anlaşılmaktadır (necdetunvar.com, 2017). Bu maddenin kısa zamanda öldürücü bir etkiye sahip olduğu unutulmamalıdır.

2. UYUŞTURUCU MADDE KULLANIMININ SOSYAL BOYUTU

Uyuşturucu madde bağımlılığı dünya genelinde olduğu gibi Türkiye'de de ciddi bir problem haline gelmiş bulunmaktadır. Belki de günümüzde hem gençlerimizi hem de geleceğimizi tehdit eden en temel problemdir (Ersoy, 2014: 43). Hemen hemen her gün gazetelerde ve televizyonlarda madde bağımlısı gençlerin dramatik sonları ile ilgili haberler görülmektedir. Benzer sorunların zaman zaman Kütahya'da yaşandığına şahit olunmaktadır. Araştırmalar uyuşturucu kullanan kişi sayısının arttığını ve kullanıcıların yaşının ise her geçen gün düştüğünü ortaya koymaktadır. Türkiye'de son dönemlerde bu konu ile ilgili yapılan istatistikler, kullanım yaşının on bire kadar düştüğünü göstermektedir. Genelde, uyuşturucu kullananlara bakıldığında, kullanıcıların ağırlıklı olarak 18-20 yaş aralığında yoğunlaştığı görülmektedir (Kızılkoyun, 2017: 11).

Uyuşturucu madde kullanımı, gençler arasında hızla yayılmakta, hem bireysel hem de toplumsal anlamda çok ciddi ve geri dönüşü de pek mümkün olmayan olumsuz sonuçlara yol açabilmektedir. Çocuklarda ve ergenlerde madde kullanımı; davranış, vücut ve beyin gelişimini olumsuz yönde etkileyebilmektedir. Uyuşturucu kullanımı, çocuk ve ergenlerin okul başarılarını etkilemekte, sosyal yönden etkin olmaları gerekli olan bir dönemde, arkadaş çevrelerinden, ailelerinden ve zevk aldıkları tüm faaliyetlerden mahrum kalmalarına yol açmaktadır (Karataşoğlu, 2013: 328). Uyuşturucu kullanımının aile içi şiddeti körüklediği ve boşanmalara neden olduğu da bilinen bir olgudur. Dahası, son dönemlerde uyuşturucu kullanımına bağlı ölümlerin hem dünyada hem de Türkiye’de hızlı bir artış eğilimi içerisinde olduğunu görmekteyiz. Avrupa Uyuşturucu ve Uyuşturucu Madde Bağımlılığı İzleme Merkezi’nin (Brüksel Bürosu) açıkladığı 2015 yılı raporuna göre uyuşturucudan (doğal ve sentetik) hayatını kaybedenlerin oranı % 6 oranında artarak 8400’ün üzerine çıkmıştır. Ayrıca 15-64 yaşları arasında 93 milyon Avrupalı’nın hayatında bir kez uyuşturucu kullandığı tespit edilmiştir (tr.euronews.com, 06.06.2017).

Türkiye’de Adli Tıp Kurumu’nun verileri de uyuşturucu kullanımının her geçen yıl arttığını ve uyuşturucuya bağlı ölümlerin de artmakta olduğunu ortaya koymaktadır. 2016 yılında, Türkiye’de 611 kişinin uyuşturucu nedeniyle hayatını kaybettiği anlaşılmaktadır (Kızılkoyun, 2017: 12).

2015 Dünya Uyuşturucu Raporu’na göre; 2013 yılında dünyada 15-64 yaş arası nüfusta 246 milyon kişi, yani her 20 kişiden 1’i uyuşturucu kullanmaktadır. 187.000 kişinin uyuşturucuya bağlı nedenlerden hayatını kaybettiği düşünülmektedir (Word Drug Report, 2015). Türkiye’de ise 2012 yılında yapılan 15-64 yaş arası madde kullanımı araştırmasına göre 1 milyon 350 kişinin (% 2,7) uyuşturucu kullandığı tahmin edilmektedir (TUBİM 2012 Uyuşturucu Raporu, 2012). Bu rakamlar, hem dünyada hem de Türkiye’de uyuşturucu madde kullanımının geldiği boyutları ve yol açtığı sonuçları gözler önüne sermektedir.

3. AVRUPA BİRLİĞİ ÜLKELERİNDE UYUŞTURUCU MADDE KULLANIMI

Avrupa’da uyuşturucu kullanımı artık geçmişe oranla çok daha geniş bir madde dizisini kapsamaktadır. Uyuşturucu kullanıcıları arasında, çoklu uyuşturucu tüketimi yaygındır ve bireysel kullanım modelleri deneme niteliğinde kullanım ile alışkanlığa bağlı ve bağımlı kullanım aralığındadır. Tüm uyuşturucuların kullanımı, erkekler arasında genellikle daha yüksektir ve bu fark genellikle daha yoğun ya da düzenli kullanım modellerini vurgulamaktadır. Esrar kullanımının yaygınlığı diğer maddelerden yaklaşık beş kat fazladır. Eroin ve diğer opioidler nispeten daha nadir kullanılırken, bunlar enjekte edilen uyuşturucu kullanımı da dâhil olmak üzere, daha zararlı kullanım formları ile en sık ilişkilendirilen uyuşturucular olmaya devam etmektedir.

Avrupa Birliği’nde 88 milyonun üzerinde yetişkinin veya 15-64 yaş aralığındaki kişilerin dörtte birinden fazlasının yaşamlarının bir noktasında yasa dışı uyuşturucuları denediği tahmin edilmektedir. Uyuşturucu kullanımında kadınlara nazaran (34,8 milyon) erkekler (54,3 milyon) daha sık raporlanmıştır. En sık kullanılan uyuşturucu esrardır (51,5 milyon erkek ve 32,4 milyon kadın). Ömür boyu esrar kullanımı oranları, Fransa’da her 10 yetişkinden dördü, Danimarka’da ve İtalya’da yetişkinlerin üçte biri,

Bulgaristan’da, Malta’da, Romanya’da ve Türkiye’de onda birden az olmak üzere ülkeler arasında önemli farklılıklar göstermektedir.

2016 yılı Avrupa Uyuşturucu Raporu, yakın tarihli uyuşturucu kullanımı hakkında iyi bir ölçü sunmaktadır ve büyük ölçüde gençler (15–34) arasında yoğunlaşmaktadır. 2016 yılında tahmini olarak 17,8 milyon genç yetişkin uyuşturucu kullanmıştır ve uyuşturucu kullanan erkeklerin sayısı kadınlardan iki kat fazladır. (Avrupa Uyuşturucu Raporu, 2016:36-37). Bu tehlikeli gidişten dolayı Avrupa ülkeleri bu sorunla mücadele etmek için daha fazla mesai ve para harcamaya başlamışlardır. Benzer bir sürecin Türkiye’de de yaşandığını söylemek mümkün görünmektedir.

4. TÜRKİYE’DE UYUŞTURUCU MADDE KULLANIMI

Türkiye’de uyuşturucu kullanımı geçmişe nazaran çok daha çeşitli bir madde dizisini kapsamaktadır. Tüm uyuşturucuların kullanımı, Avrupa Birliği ülkelerinde olduğu gibi erkekler arasında genellikle daha yüksektir. Esrar kullanımının yaygınlığı diğer maddelerden daha fazladır. Esrardan sonra yine Avrupa Birliği ülkelerine paralel bir şekilde eroin ve diğer opioidlerin kullanımı gelmektedir. TUBİM (Türkiye Uyuşturucu ve Uyuşturucu Bağımlılığı İzleme Merkezi) 2014 verilerine göre, uyuşturucu madde kullanıcılarının ortalama yaşı 26,33’dür. Öte yandan, uyuşturucu madde kullanıcılarının büyük çoğunluğunun (% 75,61) 18- 29 yaş aralığında olduğu görülmektedir. (TUBİM, 2014:97-105)

Uyuşturucu maddeye “başlama” yaşları incelendiğinde; en küçük başlama yaşının 10, en büyük başlama yaşının 62 ve başlama yaşı ortalamasının ise 20,65 olduğu anlaşılmaktadır. Madde kullanıcılarının maddeye başlama yaşlarının da 15- 24 yaş grubu arasında yoğunlaştığı ve kullanıcılarının % 76,05’inin bu yaş grubu aralığında iken maddeyi düzenli olarak kullanmaya başladıkları gözlenmektedir (TUBİM, 2014:107-108). Uyuşturucu madde hedef kitlesinin iyi analizi neticesinde, alınacak önleme tedbirlerinin bu yaş grupları üzerinde yoğunlaşmasının fayda sağlayacağı değerlendirilmektedir.

Uyuşturucu madde kullanıcılarının maddeye başlama süreleri incelendiğinde; kullanıcıların % 71,34’ünün maddeyi denedikten sonra aynı yıl içerisinde, % 16,69’unun bir yıl sonra, % 5,02’sinin iki yıl sonra, % 6,95’inin ise üç yıl sonra düzenli olarak uyuşturucu madde kullanımına başladıkları anlaşılmaktadır. (TUBİM, 2014:108) Kullanıcıların uyuşturucu maddeyi bir kez denedikten sonra aynı yıl içerisinde madde bağımlısı oldukları göz önüne alındığında bağımlılığın kısa bir süre içerisinde oluşabileceğini göstermektedir. Uyuşturucu madde kullanıcılarının büyük çoğunluğunun (%77,99) en sık kullandığı yasadışı madde esrardır. (TUBİM, 2014:108-109) Yapılan araştırmalar neticesinde, madde kullanıcılarının sigara ve alkol dışında kullandıkları ilk maddenin esrar olduğu gözlemlenmiştir.

5. KÜTAHYA İLİNDE UYUŞTURUCU MADDE KULLANIMI

Kütahya ilinde uyuşturucu madde kullanımına bakıldığında, Avrupa Birliği ülkeleri başta olmak üzere, Türkiye genelinde de en çok kullanılan uyuşturucu maddenin esrar olduğu görülmektedir. Esrar kullanımının bu kadar yaygın olmasının ana sebeplerinden ilki diğer uyuşturucu maddelere göre zararının daha az ve bağımlılık sürecinin daha geç başladığı kanısı ile esrar maddesine ulaşımındaki kolaylıktır.

Uyuşturucu madde kullanan, haklarında yasal işlem yapılan ve adli kontrol şartıyla serbest bırakılan uyuşturucu madde bağımlısı şahısların 18- 25 yaş aralığında

yoğunlaştığı gözlemlenmektedir. Yıllara göre haklarında adli kontrol kararı verilen uyuşturucu madde bağımlısı şahıslara ait istatistikî bilgiler Tablo:1’de gösterilmiştir.

Tablo 1: 2013- 2017 Yılları Arasında Kütahya İlinde (uyuşturucuya bağlı suçlar nedeniyle) Adli Kontrol Uygulanan Şahıslar Tablosu

	2013	2014	2015	2016	2017 (Nisan)
18- 25 yaş	100	123	200	150	40
25 yaş +	64	110	114	57	15

Kurumsal veri tabanı UYAP sistemine 2013 yılında geçiş yapıldığı için istatistik veriler 2013 yılından itibaren alınmıştır.

Kaynak: Kurumsal Elektronik Veri İşletim Sistemi, 2017

2014 Türkiye Uyuşturucu Raporuna göre 2013 yılında Türkiye’de 98.933 kişi hakkında işlem yapılmıştır (Türkiye Uyuşturucu Raporu, 2014). Halbuki, Kütahya’da 2013 yılında haklarında işlem yapılan kişi sayısı sadece 164 dür. Bu 164 kişinin % 60’lık dilimi (100 kişi) 25 yaş ve altı kişilerden oluşmaktadır. 2014 yılında işlem yapılan kişilerin sayısının 233’e çıktığı anlaşılmaktadır. Bunlardan 123 kişinin yani %50 den fazlasının (%52) 25 yaş ve altındaki kişilerden oluştuğunu görmekteyiz. 2015 yılına bakıldığında ise en yüksek değer olan 314 rakamı ile karşılaşılmaktadır. Bu kişilerden ise %63’ünün (200 kişi) 25 yaş altı kişilerden oluştuğu ortaya çıkmaktadır. 2016 yılında ise adli kontrol uygulanan kişi sayısının 207’ye gerilediği görülmektedir. Bunlardan %72’sini (150 kişi) 25 yaş altı grupta yer alan kişiler oluşturmaktadır. 2017 yılının ilk dört ayında ise toplam 55 kişi hakkında adli kontrol uygulandığı görülmektedir. Bunlardan yaklaşık %73’ünün (40 kişi) 25 yaş altı gençlerden oluştuğu anlaşılmaktadır. Kütahya’da son beş yıllık süreç içerisinde adli kontrol uygulanan şahısların toplamı değerlendirildiğinde; önemli bir kısmının (973 kişiden 613 kişi) yaklaşık olarak %59 unun 25 yaş altı kişilerden oluştuğu görülmektedir. Bu rakamlar Türkiye geneli rakamları dikkate alındığında ve sadece 2013 yılında yaklaşık olarak 99.000 kişiye adli kontrol uygulandığı hesaba katıldığında oldukça düşük rakamlar olarak değerlendirilebilir. Öte yandan, Kütahya’da bu konularla ilgili sağlıklı ve yeterli verilerin bulunduğunu söylemek pek mümkün görünmemektedir. Bu bakımdan, rakamların Türkiye geneli ile karşılaştırıldığında göreceli olarak düşük olması bu alanda şehirde ciddi bir sorun bulunmadığı anlamına gelmemelidir.

6. KÜTAHYA İLİNDE UYUŞTURUCU MADDE YAKALAMALARI

Kütahya ilinde yerel kolluk kuvvetleri (jandarma, polis) çalışmalarısıyla yakalanan uyuşturucu madde çeşitleri Tablo: 2’de gösterilmiştir.

Tablo 2: 2012- 2016 Yılları Arası Kütahya İlinde Uyuşturucu Madde Yakalama Tablosu

	2012	2013	2014	2015	2016
Eroin (Kg.)		2,5	0,049	0,008	
Esrar (Kg.)	163	159	14	24,2	79,9
Kenevir (Kök)	1.766	4.875	4.535	1.905	2.954
Kokain (Kg.)					0,043
Extacy (Adet)	726	1.159	909	878	322
Sentetik Kannabionid (Kg.)	0,030	0,169	0,432	0,320	1.120
Captagon(Adet)					5

Kaynak: Kurumsal Elektronik Veri İşletim Sistemi, 2017

Kütahya’da eroin yakalamasının çok cüz’i miktarda olduğu görülmektedir. 2013 yılında 2,5 kg iken, 2014 ve 2015 yıllarında ise yakalama miktarları 0,5 kg’nin bile altındadır. 2012 ve 2016 yıllarında herhangi bir eroin yakalaması gerçekleşmemiştir. Esrar yakalama oranları, 2012 ve 2013 yıllarında nispeten yüksek seviyelerde (163 kg ve 159 kg) iken, 2014, 2015 ve 2016 yılları arasındaki yakalamaların düşük oranlarda (sırası ile 14 kg, 24 kg ve 79 kg) seyrettiği görülmektedir. Kenevir miktarı yakalamalarında ise 2013 ve 2014 yılları dikkat çekicidir. Her iki yılda da 4.500 ya da daha fazla kök kenevirin yakalandığı anlaşılmaktadır. Kokain yakalaması ise 2016 yılındaki çok düşük bir miktar (0,043 kg) hariç “sıfır” noktasındadır. Extacy yakalama oranında ise yıllar itibarıyla nispeten dengeli bir dağılım söz konusu iken, 2013 yılı 1159 adetle en yüksek orana işaret ederken, 2016 yılı 322 adetle en düşük orana işaret etmektedir. Sentetik kannabionid (bonzai) yakalamasında 2012 yılında 0,030 kg gibi çok düşük bir oran söz konusu iken, 2016 yılında ise 1,120 kg ile en yüksek yakalama oranına ulaşılmıştır. Kütahya’da captagon yakalaması 2016 haricinde (5 adet) söz konusu olmamıştır. Kütahya ilinde 2012-2016 yılları arasında en çok yakalanan uyuşturucu madde türünün esrar (*toplam 440,1 kg.*) olduğu anlaşılmaktadır. İkinci olarak en çok yakalanan uyuşturucu türü ise sentetik bir uyuşturucu olan extacy (*toplam 3.994 adet*)’dir. Buna karşın, Türkiye’de 2012-2014 arasında 500.000 kg’dan fazla esrar yakalaması ve 8.000.000 adetten fazla extacy yakalaması gerçekleşmiştir. Yine sadece 2013 yılında Türkiye genelinde 4.500.000 adetten fazla “captagon” yakalanmıştır. Bununla birlikte, aynı yıl içerisinde Türkiye genelinde 780 kg sentetik kannabionid

yakalanmıştır (Gümrük ve Ticaret Bakanlığı, 2016). Bu rakamlar dikkate alındığında Kütahya'daki uyuşturucu yakalamalarının düşük oranlarda olduğu anlaşılmaktadır. Şüphesiz ki Kütahya'da yakalama oranlarının düşük görünüm arz etmesi, Kütahya'da bu maddelerin kullanılmadığı ya da az kullanıldığı anlamına gelmemektedir. İhtimaldir ki, bu konudaki mücadele eksikliği ve Kütahya'nın uyuşturucu madde sevkiyat yolları üzerinde bulunmaması böyle düşük rakamların ortaya çıkmasına yol açabilmektedir.

Öte yandan, Kütahya'da 2012-2016 yılları arasında meydana gelen 731 uyuşturucu madde yakalama olayında hakkında yasal işlem yapılan 1.303 kişiden 217'si tutuklanmış, 1.086 kişi serbest bırakılmıştır. Şahıslara ait istatistikî bilgiler Tablo:3'da gösterilmiştir.

Tablo 3: 2012-2016 Yılları Arası Meydana Gelen Olay ve Hakkında İşlem Yapılan Şahıs Tablosu

	2012	2013	2014	2015	2016
Olay Sayısı	79	108	156	212	176
Yakalanan	169	235	280	342	277
Tutuklanan	37	48	48	47	37

Kaynak: Kurumsal Elektronik Veri İşletim Sistemi, 2017

2015 yılı hem olay sayısı (212 olay) hem de yakalanan kişi sayısı (342 kişi) açısından en yüksek değere sahip yıl olarak görülmektedir. 2012 yılı ise hem olay sayısı (79 olay) hem de yakalanan kişi sayısı (169 kişi) açısından en düşük yıl olarak dikkati çekmektedir. Olaya karışanların tutuklanması açısından bir değerlendirme yapıldığında ise 2012 ve 2016 yıllarının 37'şer kişi ile en düşük yıllar olduğu görülmektedir. Buna karşın, 2013 ve 2014 yıllarının ise 48'er kişi ile tutuklanan kişi sayısı açısından en yüksek yıllar olduğu anlaşılmaktadır.

7. TÜRKİYE GENELİ SON BEŞ YILLIK UYUŞTURUCU MADDE SUÇ İSTATİSTİKLERİ

Türkiye genelinde uyuşturucuya bağlı olarak haklarında işlem yapılan kişilerle ilgili veriler aşağıda yer alan tablo 4' te görülmektedir.

Tablo 4: Türkiye Geneli Son Beş Yıllık Uyuşturucu Madde Suç İstatistikleri Tablosu

Yıllar	2012	2013	2014	2015	2016
Toplam Hükümlü/Tutuklu Sayısı	136.020	145.478	158.837	178.056	201.010
Toplam Uyuşturucu Mad. Suçluları	22.445	24.890	27.680	33.560	28.920

Kaynak: Adalet Bakanlığı, Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğü Birim Faaliyet Raporları, 2016

Türkiye genelinde cezaevlerinde 2012 yılında 136.020 hükümlü/tutuklu bulunurken bunların 22.445'ini (%16), 2013 yılında 145.478 hükümlü/tutuklu bulunurken bunların 24.890'nını (%16), 2014 yılında 158.837 hükümlü/tutuklu bulunurken bunların 27.680'nini (%17), 2015 yılında 178.056 hükümlü/tutuklu bulunurken bunların 33.560'mını (%18), 2016 yılında ise 201.010 hükümlü/tutuklu bulunurken bunların 28.920'sini (%13) uyuşturucu madde imal ve ticareti ile uyuşturucu madde bulunduran ve kullanan şahıslar oluşturmaktadır. Bu hükümlü ve tutukluların en çok işledikleri ikincil suçlar ise; adam öldürme, hırsızlık, yağma/gasp, kasten yaralama ve cinsel saldırı suçlarıdır.

8. KÜTAHYA İLİ SON BEŞ YILLIK UYUŞTURUCU MADDE SUÇ İSTATİSTİKLERİ

Kütahya il genelinde uyuşturucuya bağlı olarak haklarında işlem yapılan kişilerle ilgili veriler aşağıda yer alan tablo 5' te görülmektedir.

Tablo 5: Kütahya İl Genelinde Son Beş Yılda Uyuşturucu Madde İle İlgili Olarak Haklarında İşlem Yapılan Kişiler ve Bu Kişilerin İkincil Suçlara Bulaşma Sayıları

2012	2013	2014	2015	2016
1/79	3/108	12/156	31/212	51/176

Kaynak: Kurumsal Veri İşletim Sistemi, 2017

Kütahya il ve ilçelerinde ise; 2012 yılında 79, 2013 yılında 108, 2014 yılında 156, 2015 yılında 212, 2016 yılında ise 176 uyuşturucu madde imal ve ticareti ile uyuşturucu madde bulundurma ve kullanma suçu meydana gelmiştir. 2012 yılında 1 (%1.2), 2013 yılında 3 (%2.7), 2014 yılında 12 (%7.6), 2015 yılında 31 (%14), 2016 yılında ise 51 (%28) uyuşturucu madde imal ve ticareti ile uyuşturucu madde bulunduran ve kullanan şahıs ikincil suçlara karışmış olup; bu suçlar yine Türkiye genelinde paralellik gösteren adam öldürme, hırsızlık, yağma,/gasp, kasten yaralama ve cinsel saldırı suçlarıdır. Yıllar itibariyle bakıldığında, Kütahya'da uyuşturucu madde bağımlılığı ile ilgili haklarında işlem yapılan kişilerin ikincil suçlara bulaşma oranlarında hızlı bir artış dikkati çekmektedir. 2012 yılında sadece 1 kişinin ikincil suça bulaştığı görülmekte iken yıllar ilerledikçe bu sayılar, 2013'te 3'e, 2014 yılında 12'ye, 2015'te 31'e ve 2016 yılında ise 51 sayısına ulaşmış bulunmaktadır. Ne var ki, bu suçların hangi suçlar olduğuyula ilgili herhangi bir veri kaydına ulaşmak mümkün olamamıştır.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Metinde içerisinde ifade edilen rakamlar dünyada ve Türkiye'de uyuşturucu konusunun dolayısı ile madde bağımlılığı konusunun ciddi boyutlara ulaşmakta olduğunu gözler önüne sermektedir. Bu konu acil çözülmesi gereken sorunların başında gelmektedir. Bununla birlikte, uyuşturucu kullanan kişilerin suç işleme potansiyelinin diğer kişilere göre daha yüksek olduğu hesaba katıldığında, gerekli önlemlerin alınması noktasında hem kamu kurumlarına, hem de STK'lara önemli görevler düşmektedir.

Kütahya ölçeğinde bakıldığında ise, her ne kadar çok sağlıklı verilere ulaşabilmemiz mümkün olmasa da, uyuşturucu madde tehlikesinin Kütahya için de söz konusu olmaya başladığı anlaşılmaktadır. Kütahya'daki uyuşturucu ile ilgili verilere bakıldığında, hem

uyuşturucu yakalamaları hem de işlem yapılan kişiler bakımından Türkiye ölçeğine kıyasla küçük rakamlar ortaya çıkmaktadır. Yalnız, bu Kütahya’da böyle bir sorununun olmadığı sonucunu doğurmamalı ve gereken önlemler alınmalıdır. Bu bağlamda belirtmek gerekmektedir ki, Kütahya Anadolu Aile Derneği gençleri zararlı alışkanlıklardan korumak amacıyla Kütahya’nın değişik semtlerinde futbol takımları kurmaktadır. Sorunun çözümü noktasında Kütahya’da bu tür faaliyetlerin teşvik edilmesi yerinde olacaktır. Nitekim, 26 Haziran 2017’de “Uluslararası Uyuşturucu Kullanımı ve Kaçakçılığı ile Mücadele Günü” kapsamında bu derneğe Kütahya Valiliği tarafından ödül verilmiştir. Buna benzer girişimlerin yapılması Kütahya için bu sorunla mücadele bağlamında önem arz etmektedir.

Bu bağlamda, çalışmamız esnasında tespit ettiğimiz altı çizilmesi gerekli bazı hususlar ve alınabilecek önlemlerin şunlar olduğunu düşünmekteyiz.

- Kütahya’da uyuşturucu ile ilgili olarak sağlıklı verilere ulaşma noktasında bir takım güçlükler bulunmaktadır. Bu konuda araştırma yapacak kişiler için bilgilere ulaşımın kolaylaştırılması gerekmektedir.
- Kurumlararası (emniyet, adliye ve il sağlık müdürlüğü) işbirliği ve koordinasyonun sağlanması gerekmektedir. Bu sayede sağlıklı istatistiki bilgilere ulaşmak mümkün olabilecektir.
- Uyuşturucu kullanan kişilerin ailelerinin sosyo-ekonomik durumlarını gösteren analizler yapılarak, aileler bilinçlendirilmelidir.
- Tedavi merkezlerine ulaşılabilirliğin artırılması ve ailelere yardımcı olunması gerekmektedir.
- Kütahya’da ki uyuşturucu bağımlılarının tedavi amacıyla çevre şehirlere gönderildiği anlaşılmaktadır. Bunların tedavi edilmesi noktasında herhangi birim bulunmamaktadır. Bu nedenle en azından Kütahya Evliya Çelebi Devlet Hastanesinde tedavi amaçlı bir birim kurularak yetkili uzmanlar görevlendirilmelidir.
- Tedavi sonrası yardım konusunda destek verebilecek bir rehabilitasyon merkezi eksikliği bulunmaktadır.
- Uyuşturucu ile mücadele konusunda sivil toplum örgütleri cesaretlendirilmeli ve teşvik edilmelidir.
- Okul çevrelerinin, çocukların peşine düşebilecek kişilerden arındırılması gerekmektedir.

Kütahya’da uyuşturucu madde bağımlılığı konusunun henüz emekleme aşamasında olduğunu söylemek mümkün görünmektedir. Bu bakımdan, sorun alevlenmeden gerekli tedbirler almak yerinde olacaktır.

KAYNAKÇA

Asan, Ömer, Tıkır, Baise, Okay, İhsan Tuncer, Göka, Erol (2015), “Bir AMATEM Birimine Başvuran Alkol ve Madde Kullanım Bozukluğu Olan Hastaların Sosyodemografik ve klinik Özellikleri”, **Bağımlılık Dergisi**, C 16, S 1, s: 1-8

Ersoy, Mustafa (2014), “Önleme”, **2014 Türkiye Uyuşturucu Raporu**, Kaçakçılık ve Organize Suçlarla Mücadele Daire Başkanlığı, s. 43-49

Gümrük ve Ticaret Bakanlığı, (2016), **Uyuşturucu Maddeler ve Kaçakçılığı İle Mücadele** Gümrükler Muhafaza Genel Müdürlüğü Yayınları, yayın no: 10, Ankara.

Karataşoğlu, Soner (2013), “Sosyal Politika Boyutuyla Madde Bağımlılığı”, **Türk İdare Dergisi**, S. 476, s. 321-352

Kızılkoyun, Fevzi, “Amatelerin Yerine Rehabilitasyon Köyleri”, **Hürriyet Gazetesi**, (26.06.2017)

Kurumsal Elektronik Veri İşletim Sistemi (07.07.2017)

www.necdeturvar.com.tr/FileUpload/bs445985/File/umk_faaliyet_raporu.pdf
(16.07.2017)

<http://tr.euronews.com/2017/06/06/avrupa-da-uyusturucuya-bagli-olumler-artti>
(06.06.2017)

http://www.cte.adalet.gov.tr/menudekiler/raporlar/2016_faliyet_raporu.pdf (15.07.17)

<http://www.sck.gov.tr/oecd/2012%20T%C3%BCrkiye%20Uyu%C5%9Fturucu%20Raporu.pdf> (17.07.2017)

http://www.teb.org.tr/versions_latest/272/rapor (17.07.17)

<http://www.yesilay.org.tr/tr/bagimlilik/madde-bagimliliği> (25.06.2017)

https://www.unodc.org/documents/wdr2015/World_Drug_Report_2015.pdf
(17.07.2017)